

จิตรกรรมก้ามะลอร่วมสมัย

Contemporary Kammalor Painting (Lacquered Work)

สุจิตรา พาหุการณ์

สาขาวิชาศิลปะไทย ภาควิชาทัศนศิลป์ คณะศิลปกรรมศาสตร์ มหาวิทยาลัยเทคโนโลยีราชมงคลธัญบุรี

เบอร์โทรศัพท์ : 08 8382 8014

อีเมล : sujitra_p@rmutt.co.th

Sujitra pahukan

Department of thai arts. Faculty of fine art, Rajiamangaia University of Technology Thanyaburi.

Tel : 08 8382 8014

Email: sujitra_p@rmutt.co.th

บทคัดย่อ

“จิตรกรรมก้ามะลอร่วมสมัย” เป็นการสร้างสรรค์ผลงานด้านจิตรกรรมไทยร่วมสมัย ด้วยการคลี่คลายเทคนิควิธีการจากงานจิตรกรรมลายรดน้ำ งานลายทองและลายก้ามะลอ ซึ่งเป็นเทคนิคกระบวนการสร้างสรรค์ผลงานศิลปะอันทรงคุณค่าแบบไทยโบราณ ด้วยความละเอียดอ่อนงดงามจากกรรมวิธีและวัสดุสุดประณีตมากมาย ภายใต้แนวความคิดร่วมสมัยผสมผสานรูปทรงสัญลักษณ์เชิงประเพณี เกี่ยวกับวิถีชีวิตของผู้คนชาวใต้ในชนบท ซึ่งยังคงสืบสานวิถีทางวัฒนธรรม และอาชีพการทำประมงในท้องทะเลไทยไว้ด้วยความซื่อตรง การใช้ชีวิตของชาวบ้านพื้นถิ่นริมทะเลท่ามกลางความอุดมสมบูรณ์ของธรรมชาติ

คำสำคัญ : เทคนิคลายก้ามะลอ, จิตรกรรมเวียดนาม (Lacquer works), เทคนิคลายรดน้ำ, จิตรกรรมก้ามะลอร่วมสมัย

Abstract

Contemporary Kammalor painting is a creative work of Thai contemporary. Simplifying from various techniques form Thai Lacquer works paintings which are the ancient thai technique to create valuable artworks with a lot of neat processes and fine materials. The theme is in contemporary style together with symbolic form of tradition. The content is about the lifestyle of Southern people in up-country who honestly carry on culture and fishing career in the sea of Thailand and local people's way of living near the beach and in the midst of natural richness

Keyword : Kammalor technique, Lacquer works, Thai Lacquer works technique, Contemporary Kammalor painting is a creative work of Thai contemporary

บทนำ

งานศิลปกรรมไทยถือเป็นศิลปะประจำชาติไทยที่แสดงได้ถึงความเจริญรุ่งเรือง ความละเอียดประณีต อ่อนช้อยวิจิตร ดงงาม อันเป็นถึงเอกลักษณ์ความเป็นไทยที่โดดเด่นและยังเป็นมรดกของชาติที่ล้ำค่า อีกทั้งยังสะท้อนให้เห็นถึงความเป็นมาของรากฐาน วิถีชีวิตความเป็นอยู่ วัฒนธรรม ประเพณี ของสังคมไทยตั้งแต่ยุคอดีตจนถึงปัจจุบันได้เป็นอย่างดี เฉกเช่น งานศิลปกรรมลายรดน้ำและกำมะลอ

จากหลักฐานทางด้านศิลปกรรมพบว่าลายก้ามมะลอ เป็นศิลปกรรมที่อาจเริ่มทำกันมาตั้งแต่สมัยกรุงศรีอยุธยา รูปแบบผลงานในช่วงนั้นส่วนมากจะได้รับอิทธิพลมาจากชาวจีน จึงส่งผลให้รูปลักษณะของลายก้ามมะลอในยุคสมัยนั้นไม่ค่อยมีความเป็นไทยสักเท่าใดนัก แต่เมื่อถึงสมัยรัตนโกสินทร์ตอนต้น ศิลปกรรมลายก้ามมะลอได้ถูกสร้างสรรค์ขึ้นใหม่ มีความชัดเจนด้วยรูปแบบความเป็นเอกลักษณ์ไทยมากขึ้นจนไม่เหลือคราบอิทธิพลจากศิลปะจีนอีกต่อไป

จากหลักฐานทางด้านศิลปกรรมพบว่าศิลปกรรมลายรดน้ำ ลายก้ามมะลอ เป็นศิลปกรรมที่อาจเริ่มทำกันมาตั้งแต่ ครั้งสุโขทัยเป็นราชธานีได้มีการติดต่อค้าขายกับจีน และด้วยเหตุที่ชาวจีนเป็นชาติแรกที่รู้จักการใช้ยางรักก่อนชาติอื่น จึงทำให้เชื่อว่าไทยได้รับอิทธิพลและการถ่ายทอดกรรมวิธีการต่าง ๆ ในการใช้ยางรัก รวมไปถึงกรรมวิธีการเขียนลายรดน้ำ และจากหลักฐานในจดหมายเหตุกรุงสยามและกรุงจีนซึ่งบรรยายถึงพ่อขุนรามคำแหงทรงเจริญพระอักษรแต่งตั้งราชทูตไปเจริญสัมพันธไมตรีกับจีนโดยการเขียนพระราชสาสน์เป็นลายรดน้ำ จึงเป็นสิ่งที่บ่งบอกได้ชัดว่าศิลปะลายรดน้ำได้เข้ามาในสมัยสุโขทัย จนมาถึงในยุคสมัยอยุธยาเป็นยุคที่สังคมไทยเจริญรุ่งเรือง เช่นเดียวกับศิลปะลายรดน้ำก็ได้เจริญรุ่งเรืองและเป็นที่รู้จักกันมากขึ้น และในยุคศิลปะลายรดน้ำมิได้ใช้แค่ในกษัตริย์เท่านั้นแต่ยังใช้ในพุทธศาสนา ที่เห็นได้ชัดคือ ตูพระธรรมลายรดน้ำด้วยฝีมือครูช่างอยุธยา ได้แก่ ตูพระธรรมฝีมือครูช่างวัดเชิงหวาย ซึ่งนับถือกันว่ามีคามงามเป็นเลิศแสดงถึงอัจฉริยภาพของช่างไทย ภาพลายรดน้ำในยุคนี้จะเขียนเกี่ยวกับพระพุทธศาสนา ภาพเทวดาทวารบาล ภาพธรรมชาติ รวมถึงกระหนกเปลวที่มีพล้งเป็นกลุ่มก้อนแสดงให้เห็นถึงความประจักษ์กับความภูมิใจเป็นอันหนึ่งอันเดียวของคนในชาติ ความ

สงบผาสุกของราษฎรโดยเฉพาะลวดลายช่วงอยุธยาตอนปลายที่มีความสลับซับซ้อนอ่อนช้อย สะท้อนถึงความเจริญรุ่งเรืองในช่วงปลายอาณาจักรสุโขทัย พหุการณ์ (2562). “ศิลปะลายรดน้ำโบราณสู่ผลงานจิตรกรรมไทยร่วมสมัย” กรณีศึกษาวิเคราะห์สร้างสรรค์จากผลงานจิตรกรรมลายรดน้ำรูปแบบร่วมสมัยไทย. วารสารศิลปกรรมศาสตร์วิชาการ วิจัยและงานสร้างสรรค์ มหาวิทยาลัยเทคโนโลยีราชมงคลธัญบุรี. 6, 2 (ก.ค.-ธ.ค.), 4.

คำว่า กำมะลอ ในความหมายที่เข้าใจง่าย ๆ คือ “สิ่งปลอม สิ่งลอกเลียนแบบ” (การใช้เทคนิควิธีการเขียนลวดลายทอง แทนการเขียนแบบลายรดน้ำและมีการเขียนสีแทนพื้นหลังที่มีแคสิดำ) เป็นการสร้างขึ้นแบบหลอก ๆ แต่ในความหมายทางศิลปะคือการผสมผสานระหว่าง 2 เทคนิค คือ เทคนิคลายรดน้ำ กับเทคนิคการเขียนสี โดยการนำสีฝุ่นมาผสมกับยางรักน้ำใสหรือรักบริสุทธิ์ เพื่อเพิ่มความงามและความน่าสนใจให้กับชิ้นผลงานศิลปกรรมให้มากยิ่งขึ้น จากหลักฐานงานศิลปกรรมลายกำมะลอที่พบเห็นและเป็นหลักฐานทางประวัติศาสตร์ชิ้นสำคัญ ได้บอกเล่าถึงเรื่องราววิถีชีวิตวัฒนธรรมและเอกลักษณ์ความเป็นไทยได้เป็นอย่างดี เช่น ภาพศิลปกรรมลายกำมะลอที่ผนังหอไตรวัดสระเกศราชววิหาร บานประตูพระไตรปิฎกวัดพระงาม รวมไปถึงงานเขียนประดับตกแต่งตู้พระไตรปิฎก หีบธรรม และเครื่องมือเครื่องใช้ของคนชั้นสูงอีกมาก เป็นต้น ด้วยความวิจิตรงดงาม ความน่าสนใจ และลักษณะพิเศษเฉพาะตนของเทคนิคนี้เอง จึงทำให้ศิลปินรุ่นหลังเกิดแรงบันดาลใจในการสร้างสรรค์ผลงานด้วยเทคนิคกระบวนการนี้สืบต่อกันเรื่อยมา แต่มีพัฒนาการทางด้านกระบวนการสร้างสรรค์และรูปแบบที่ปรับเปลี่ยนไปตามยุคสมัย

“เทคนิคจิตรกรรมเวียदनาม (LACQUER WORK)”เป็นงานจิตรกรรมที่มีกระบวนการทางด้านเทคนิคที่ซับซ้อน ยุ่งยากและใช้เวลานานพอสมควร ซึ่งเทคนิคดังกล่าวต้องใช้ยางรัก (LACQUER) เป็นวัตถุดิบหลัก เช่นเดียวกับเทคนิคลายรดน้ำและลายก้ำมะลอของไทยแบบโบราณ แต่จิตรกรรมเวียदनาม (LACQUER WORK) นั้น ไม่ได้มีการเขียนรักสีและปิดแผ่นเงินเปลวหรือทองคำเปลวเพียงอย่างเดียว แต่ยังมีการใช้วัสดุอื่นร่วมด้วย เช่น เปลือกหอย เปลือกไข่ เป็นต้น โดยวิธีฝังวัสดุต่าง ๆ ซ้อนกัน แล้วใช้ LACQUER ทาทับ แล้วถูขัดจนเรียบ มันวาว ทำให้ผลงานที่ออกมาดูนั้นมีมิติ มีความน่าสนใจและมีความเป็นเอกลักษณ์เป็นอย่างยิ่ง

วัตถุประสงค์

1. เพื่อศึกษาลักษณะเด่นของเทคนิค กรรมวิธีการ และรูปแบบในการสร้างสรรค์ศิลปะลายรดน้ำและศิลปะลายก้ำมะลอทั้งในอดีตจนถึงปัจจุบัน และ จิตรกรรมเวียदनาม(LACQUER WORK)”
2. เพื่อศึกษาลักษณะของรูปทรงที่น่าสนใจในเรื่องแต่ละลำ และวัสดุอุปกรณ์ต่างๆที่ใช้ในการประกอบอาชีพประมง เช่น อวน แห อุปกรณ์จับปลา เป็นต้น ซึ่งใช้ในการถ่ายทอดอารมณ์ความรู้สึกและสื่อความหมายผ่านรูปทรงทางทัศนศิลป์ได้อย่างชัดเจนยิ่งขึ้น
3. เพื่อสร้างสรรค์ผลงานที่ถ่ายทอดอารมณ์ความรู้สึก และจินตนาการส่วนตัวที่มีต่ออาชีพประมงเพื่อแสดงถึงวิถีชีวิตความเป็นอยู่ที่เรียบง่าย อีกทั้งนำเสนอความงามและความโดดเด่น ความรู้สึกเคลื่อนไหวของวัสดุอุปกรณ์ที่ใช้ในการประกอบอาชีพประมง ผ่านเทคนิคก้ำมะลอที่มีอิทธิพลมาจากช่างชั้นสูงของไทยที่ทรงคุณค่าทางความงาม และแสดงถึงความมี

เอกลักษณ์เฉพาะตนอย่างเทคนิคลายรดน้ำ ผสมผสานกับเทคนิคศิลปะดั้งเดิมของเวียดนามที่มีความโดดเด่นและสามารถถ่ายทอดความรู้สึกถึงทะเลได้เป็นอย่างดี เช่นการใช้วัตถุดิบประเภทเปลือกหอยชนิดต่าง ๆ และก้างปลาชนิดต่าง ๆ

ขอบเขตของโครงการงานสร้างสรรค์

1. **ด้านเนื้อหา** ข้าพเจ้าได้หยิบยกแง่มุมของอาชีพการประมงของคนไทยในท้องถิ่นใต้ สื่อแสดงชัดเจนถึงรากฐานวิถีชีวิตของชาวประมงพื้นบ้าน ร่องรอยของเครื่องมือเครื่องใช้ในชีวิตประจำวัน อาทิ เรือ แห เชือก ลูกแห ปู ปลา เป็นต้น สื่อสัญลักษณ์ของวัตถุดิบจิปาถะที่มีความหมายต่อการดำรงชีวิตของชาวประมง

2. **ด้านรูปแบบ** สร้างสรรค์ผลงานผ่านเทคนิควิธีการที่เป็นเอกลักษณ์ไทย อย่างเทคนิคกำมะลอ เทคนิคลายรดน้ำและงานจิตรกรรมเวียดนาม (LACQUER WORK) ด้วยลักษณะงาน 2 มิติ

3. **ด้านเทคนิค** สร้างสรรค์ผลงานจิตรกรรมกำมะลอที่มีการดัดแปลงจนเป็นเทคนิคเฉพาะส่วนตัวของข้าพเจ้าเอง โดยการ ผสมผสานระหว่างจิตรกรรมลายทอง ลายรดน้ำโบราณ ลายกำมะลอ และงานจิตรกรรมเวียดนาม (LACQUER WORK) มีการฝังเปลือกหอยชนิดต่างๆ ก้างปลา และกระดองปู ฝังลงบนพื้นผิวของวัสดุแล้วขัดเงาจนเรียบ จากนั้นจึงเขียนลวดลายผ่านเทคนิคลายรดน้ำ ลายทอง

ในการสร้างสรรค์ผลงานศิลปะแต่ละชิ้น ย่อมแสดงออกด้วย อารมณ์ความรู้สึกและความประทับใจต่อสิ่งต่างๆ แวดล้อมที่มากกระทบใจ จนเกิดเป็นจินตนาการส่วนตนโดยไม่คำนึงถึงความจริงที่เป็นอยู่ตามธรรมชาติ แต่จะศึกษาจากความจริงความรู้สึกจากภายใน แล้วถ่ายทอดออกมาในรูปแบบอัน

แอบแฝงไปด้วยจินตนาการส่วนตน ในการแสดงออกถึงความคิดความรู้สึกภายในจะสมบูรณ์ได้นั้นต้องประกอบไปด้วยความรู้ความเข้าใจ และประสบการณ์ในงานศิลปะอย่างท่องแท้ มีกระบวนการทางความคิด การวิเคราะห์รู้จักตัดทอนรูปทรง เอาแต่เนื้อหาสาระหรือส่วนที่สำคัญสูงสุดเพื่อนำมาแสดงออกถึงจินตนาการส่วนตน ความเหมาะสมของเรื่องราวและสภาพแวดล้อมหรือศิลปวัฒนธรรมประเพณีของท้องถิ่นนั้นก็ถือเป็นสิ่งสำคัญ รวมไปถึงการเข้าใจถึงแก่นแท้ของกระบวนการทางด้านเทคนิคในการสร้างสรรค์ผลงาน เพื่อใช้ในการแสดงออกถึงจินตนาการได้อย่างเหมาะสมตรงกับจุดประสงค์และจุดมุ่งหมายที่วางไว้

เพราะฉะนั้นผู้ที่ทำงานศิลปะต้องมีความรู้ ความเข้าใจในสภาพแวดล้อม ความเป็นจริงทั้งทางด้านเรื่องราวและเทคนิคกระบวนการสร้างสรรค์เพื่อสื่อถึงการแสดงออกถึงความรู้สึกและจินตนาการ เช่นเดียวกันกับการสร้างสรรค์ผลงานศิลปะของข้าพเจ้าที่นำกระบวนการของเทคนิคศิลปกรรมลายรดน้ำและลายก้ำมะลอของไทยมาดัดแปลง แล้วผสมผสานกับเทคนิคจิตรกรรมเวียตนาม (LACQUER WORK) เพื่อแสดงออกถึงจินตนาการทางความคิด ความรู้สึก และความประทับใจในวิถีชีวิตความเป็นอยู่ของคนไทยภาคใต้อย่างอาชีพประมง ซึ่งเป็นอาชีพหลักของคนภาคใต้ชายฝั่งทะเลไทยที่มีความโดดเด่นและเป็นเอกลักษณ์

ทัศนคติที่เกี่ยวข้องกับการสร้างสรรค์

ข้าพเจ้าคิดเห็นว่า งานศิลปกรรมไทยโบราณโดยเฉพาะงานจิตรกรรมลายรดน้ำและลายก้ำมะลอนั้น เป็นงานช่างชั้นสูงและเปรียบเสมือนศิลปกรรมประจำชาติของไทยที่กำลังจะสูญหายไปตามกาลเวลา อาจด้วยเหตุที่กรรมวิธี

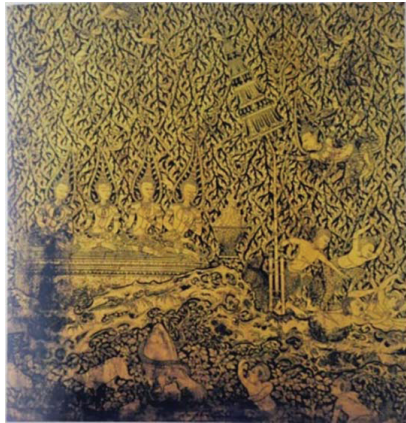
กระบวนการในการสร้างสรรค์มีความซับซ้อนและวัสดุที่หาได้ ยากแล้วในปัจจุบัน ข้าพเจ้าจึงคิดสร้างสรรค์ผลงานศิลปะขึ้นโดยการนำเทคนิคกระบวนการสร้างสรรค์ศิลปะลายรดน้ำและลายกำมะลอแบบโบราณมาคลี่คลายดัดแปลงวิธีการ และปรับเปลี่ยนวัสดุในการสร้างสรรค์ผลงาน เพื่อแสดงออกถึงทัศนคติส่วนตัวผ่านเรื่องราวในวิถีชีวิตของชาวประมง เพื่อเป็นการสืบทอดเทคนิคที่สำคัญบางประการของช่างไทยโบราณให้คงอยู่จนถึงปัจจุบันสืบและสืบท่อไปในอนาคต

อิทธิพลที่ได้รับแรงบันดาลใจจากเทคนิคลายรดน้ำ ลายกำมะลอ

งานจิตรกรรมลายรดน้ำนั้น ยังไม่มีหลักฐานแน่ชัดว่าสร้างขึ้นครั้งแรกในสมัยใดแต่อาจเป็นไปได้ว่าทำกันมาตั้งแต่สมัยสุโขทัย เนื่องจากมีการค้นพบหลักฐานว่ามีการลงรักปิดทองพระพุทธรูป รวมไปถึงการปิดทองล่องชาติเครื่องจำหลักไม้และงานประดับตกแต่งสถาปัตยกรรม รวมไปถึงเครื่องมือเครื่องใช้ต่าง ๆ แต่ศิลปะลายรดน้ำนั้นได้เจริญรุ่งเรืองมากในสมัยอยุธยา สืบทอดมาจนถึงสมัยกรุงธนบุรีและรัตนโกสินทร์ ศิลปะลายรดน้ำจัดอยู่ในงานประณีตศิลป์ และถือเป็นศิลปะชั้นสูงของไทยแขนงหนึ่งที่มีความประณีตวิจิตรถือเป็นมรดกอันล้ำค่าของงานประณีตศิลป์ประจำชาติไทยเลยก็ว่าได้ ซึ่งเดิมทีนั้นการเขียนจะเขียนเป็นลวดลาย เช่น ลายกระหนกมากกว่าการเขียนเป็นรูปภาพ จึงเป็นที่มาของชื่อเรียกว่า ลาย ส่วนการเขียนลายรดน้ำเป็นการเขียนด้วยน้ำยาพิเศษ (หรดาล) ที่ผ่านการผสมของผู้เชี่ยวชาญด้านงานลายรดน้ำ จากนั้นก็เข็ดด้วยรักแล้วปิดทอง และขั้นตอนสุดท้ายคือการรดน้ำหรือลั่นน้ำยาหรดาลออกเพื่อให้เกิดลวดลาย ทั้งหมดที่กล่าวมานั้นคือที่มาของจิตรกรรมที่เรียกว่า ลายรดน้ำ (จิรพันธ์ สมประสงค์, 2544 : 9)

งานศิลปกรรมกำมะลอทำกันมาตั้งแต่กรุงศรีอยุธยา ซึ่งได้รับอิทธิพลมาจากจิตรกรรมของจีนผสมผสานกับเทคนิคลายรดน้ำของไทยเข้าด้วยกัน คำว่ากำมะลอในความหมายที่เข้าใจกันโดยทั่วไปหมายถึง ของปลอมหรือความหมายจริง ๆ คือไม่ใช่ของจริง จิตรกรรมกำมะลอมีกรรมวิธีการสร้างสรรค์โดยการนำลายรดน้ำ ผสมกับการเขียนด้วยสีฝุ่นผสมยางรัก ทำให้ภาพผลงานที่ออกมามีบรรยากาศ เกิดมิติภายในภาพ และความน่าสนใจกว้างงานรดน้ำเพียงอย่างเดียว รวมไปถึงอาจมีการตัดเส้นสีทองและระบายสีรายละเอียดของภาพร่วมด้วย ซึ่งผลงานที่เสร็จสมบูรณ์แล้วนั้นยังสามารถสรุปได้แน่ชัดว่าเป็นงานลายรดน้ำ หรืองานจิตรกรรมไทย อย่างที่กล่าวมานั้นจึงเป็นที่มาของเทคนิคลายกำมะลอ (สนั่น รัตนะ, 2549 : 18)

ในยุคปัจจุบันนั้น ศิลปินผู้สร้างสรรค์งานศิลปะได้นำเทคนิควิธีการของงานศิลปกรรมชั้นสูงของบรมครูช่างไทยโบราณ มาประยุกต์และปรับเปลี่ยนขั้นตอนบางอย่าง จนส่งผลให้ผลงานที่สำเร็จออกมามีความเป็นงานร่วมสมัยมากขึ้น ซึ่งเดิมทีงานศิลปะลายรดน้ำและลายกำมะลอนั้นเป็นงานเขียนเกี่ยวกับงานพุทธศิลป์ บอกเล่าเรื่องราวในพุทธประวัติ วรรณคดี รวมไปถึงงานเขียนประดับตกแต่งบานประตูหน้าต่าง หีบธรรม และเครื่องมือเครื่องใช้ต่างๆ ของชนชั้นสูง ได้พัฒนามาเขียนลงบนพื้นเฟรม พื้นไม้ และแผ่นผ้าใบ ขำพเจ้าได้ศึกษาทดลองและคลี่คลายกรรมวิธีซึ่งเป็นเทคนิคแบบโบราณ มาสร้างสรรค์ผลงานที่มีความเป็นผลงานศิลปะร่วมสมัยเพื่อให้เกิดความน่าสนใจขึ้น

ภาพที่ 1 : ภาพท้าวเทวราชทำลายพิธีบูชาชัยภูมิ มหาชนกเกิดโกลาหลรุ่นวาย ประหารพราหมณ์กัณทหา
ที่มา : คณะกรรมการฝ่ายประมวลเอกสารและจดหมายเหตุในคณะกรรมการอำนวยการจัดงานฉลองสิริราช
สมบัติครบ ๖๐ ปี, ชาดกพุทธประวัติจากตู้ลายรดน้ำ. (กรุงเทพฯ: รุ่งศิลป์การพิมพ์, 2549), 52

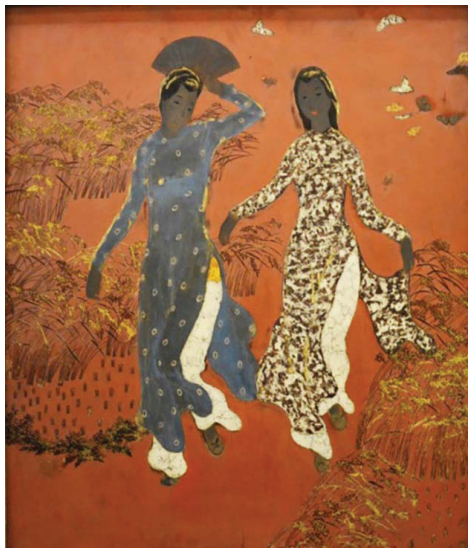
ภาพที่ 2 : ลายกำมะลอประดับฉากกันห้อง ภายในพิพิธภัณฑสถานแห่งชาติ พระนคร ๒
ที่มา : OKnation. “รัก...“กำมะลอ”ของไม่จริง สิ่งไม่แท้” [ออนไลน์]. เข้าถึงได้จาก <http://oknation.nationtv.tv/blog/phaen/2007/08/28/entry-2> (วันที่ค้น 5 กรกฎาคม 2563)

อิทธิพลที่ได้รับแรงบันดาลใจจากจิตรกรรมเวียดนาม (LACQUER WORK)

เทคนิคการเขียนจิตรกรรมรักสีของประเทศเวียดนาม เป็นงานจิตรกรรมที่มีกระบวนการทางด้านเทคนิคที่ซับซ้อน ยุ่งยากและใช้เวลานานพอสมควร ซึ่งเทคนิคดังกล่าวต้องใช้ยางรัก (LACQUER) เป็นวัสดุหลักเช่นเดียวกับเทคนิคลายรดน้ำและลายก้ำมะลอของไทยแบบโบราณ แต่จิตรกรรมเวียดนาม (LACQUER WORK) นั้น ไม่ได้มีการเขียนรักสีและปิดแผ่นเงินเปลวหรือทองคำเปลวพินยงอย่างเดียว แต่ยังมีการใช้วัสดุอื่นร่วมด้วย เช่น เปลือกหอย เปลือกไข่ เป็นต้น ทำให้ผลงานที่ออกมาชิ้นนั้นมีความเป็นเอกลักษณ์เป็นอย่างยิ่ง

จากการที่ข้าพเจ้าได้มีโอกาสไปทัศนศึกษาดูงานศิลปะที่ประเทศเวียดนาม ได้เรียนรู้ขั้นตอนและวิธีการสร้างสรรค์ผลงานจิตรกรรมเวียดนามจากศิลปินเวียดนามโดยตรง ทำให้ข้าพเจ้าได้สัมผัสและซึมซับความรู้สึกและความประทับใจงานจิตรกรรมเวียดนาม (LACQUER WORK) ได้อย่างลึกซึ้ง ข้าพเจ้าคิดว่างานจิตรกรรมเวียดนามเมื่อเปรียบเทียบกับศิลปะลายรดน้ำลายก้ำมะลอ ซึ่งเป็นศิลปะประจำชาติไทยแล้วนั้น งานจิตรกรรมเวียดนาม (LACQUER WORK) ก็ถือได้ว่าเป็นงานศิลปะประจำชาติของเวียดนามแบบดั้งเดิมเลยทีเดียว

ในการสร้างสรรค์ผลงานวิทยานิพนธ์ชุด “จิตรกรรมก้ำมะลอร่วมสมัย” ข้าพเจ้าได้จับเอาลักษณะพิเศษในงานแบบประเพณี และนำกระบวนการขั้นตอนมาปรับเปลี่ยน เพื่อใช้ในการสร้างในรูปแบบที่ข้าพเจ้าต้องการถ่ายทอดจากจินตนาการ โดยมีการนำเปลือกหอยที่มีความเงาแวววาว และสามารถสะท้อนแสงสีที่เป็นเอกลักษณ์มาใช้ในการสร้างสรรค์ เพื่อสื่อถึงกลิ่นอายของอาชีพประมงและยังเพิ่มความน่าสนใจในชิ้นผลงานของข้าพเจ้าให้มากยิ่งขึ้น

ภาพที่ 3 : อิทธิพลที่ได้รับแรงบันดาลใจจากจิตรกรรมเวียดนาม(LACQUER WORK) ชิ้นที่ 3
ที่มา : สุจิตรา พาทุกรณ์ (ภาพถ่ายด้วยตนเองจากการไปศึกษาดูงานที่ประเทศเวียดนาม)

อิทธิพลที่ได้รับแรงบันดาลใจจากศิลปินสีโรจน์ พวงบุปผา

ศิลปินได้ใช้เทคนิควิธีการของลายรดน้ำปิดทองแบบโบราณมาประยุกต์ โดยปรับกรรมวิธีให้ทันสมัยและมีความเป็นร่วมสมัย เป็นการต่อยอดแนวคิดและสร้างสรรค์ศิลปะในแบบเฉพาะตัวของศิลปิน พร้อมนำเสนอสาระความรู้เกี่ยวกับภาพพิมพ์ลายรดน้ำและการลงรักปิดทอง โดยผลงานที่นำเสนอ นั้น ได้รับอิทธิพลจากคติความเชื่อทางพระพุทธศาสนา เช่น ไตรภูมิพระร่วง ป่าหิมพานต์ เป็นต้น ภายใต้ความคิด อารมณ์และความรู้สึกเกี่ยวกับความศรัทธาตามทัศนคติส่วนตัว ด้วยเรื่องราวความฝันและจินตนาการในดินแดนหิมพานต์

ข้าพเจ้ามีความสนใจและชื่นชอบผลงานลายรดน้ำ จิ้งจิกษาและ
ทตลองสร้างผลงาน โดยมีแรงบันดาลใจมาจากผลงานของนายสิโรจน์ พวง
บุบผา ที่ได้ใช้เทคนิคลายทองคือการผสมผสานระหว่างงานลายรดน้ำและลาย
ก้ามระลอได้อย่างลงตัวและมีความน่าสนใจ แต่ทั้งนี้แนวเรื่องที่ศิลปินได้นำ
เสนอผลงานเทคนิคลายทอง คือเรื่องราวทางพระพุทธศาสนา ส่วนงานของ
ข้าพเจ้าที่ได้รับแรงบันดาลใจในเชิงเทคนิคมานั้น ได้นำเสนอผ่านเรื่องราวเกี่ยว
กับวิถีชีวิตชาวประมง ซึ่งแม้จะใช้เทคนิคเดียวกันและมีกระบวนการสร้างสรรค์
ที่คล้ายๆกัน แต่ผลงานที่นำเสนอออกมาก็ย่อมแสดงถึงแง่มุมที่แตกต่างกัน
ตามแต่วัตถุประสงค์ของการสร้างสรรค์

ภาพที่ 4 : อธิพลที่ได้รับแรงบันดาลใจจากศิลปิน ชั้นที่ 1

ที่มา : ภาพถ่ายด้วยตนเองจาก ศิลปินสิโรจน์ พวงบุบผา

อิทธิพลที่ได้รับแรงบันดาลใจจากอาชีพประมง

อาชีพประมงถือเป็นกำลังหลักในเรื่องการผลิตอาหารแก่คนไทยทั้งประเทศ ดังคำกล่าวที่ว่า ในน้ำมีปลาในนามีข้าว อีกทั้งประเทศไทยนั้นถือเป็นประเทศที่มีความอุดมสมบูรณ์ด้วยทรัพยากรทางธรรมชาติอีกมากมาย มีแหล่งน้ำขนาดใหญ่ มีทะเลล้อมรอบ โดยเฉพาะทะเลทางตอนใต้แนวฝั่งทะเลอ่าวไทยและอันดามัน ด้วยความอุดมสมบูรณ์ของท้องทะเลแหล่งอนุบาลสัตว์น้ำตามธรรมชาติรวมไปถึงสิ่งมีชีวิตต่างอีกมากมาย ด้วยสภาพแวดล้อมทางธรรมชาติที่อุดมสมบูรณ์นี้จึงส่งผลให้ประชาชนคนใต้แถบชายฝั่งนั้นประกอบอาชีพประมง อาชีพที่อยู่คู่คนไทยและคนภาคใต้มาช้านาน สืบค้นจาก Harupiji Pee “การประมง อาชีพประมง”[ออนไลน์]. เข้าถึงได้จาก <http://www.farmthailand.com/203#> (วันที่ค้น 5 กรกฎาคม 2563)

ข้าพเจ้ามีถิ่นกำเนิดอยู่ทางภาคใต้ แน่แน่นอนว่าข้าพเจ้าย่อมมีความใกล้ชิดและผูกพันอยู่กับการประกอบอาชีพนี้ ในการอาชีพประมงนั้นการออกเรือแต่ละครั้งต้องอิงกับธรรมชาติ ดินฟ้าอากาศ ผู้ประกอบอาชีพนี้ต้องมีความชำนาญเป็นอย่างมาก ในการออกเรือหรือการเดินทางไปจับสัตว์น้ำในทะเลแต่ละครั้งชาวประมงต้องสัมผัสกับธรรมชาติอย่างใกล้ชิด ทั้งสายลม และสายน้ำที่เคลื่อนไหวกระทบเรือ ราวกับชาวประมงเป็นส่วนหนึ่งท่ามกลางธรรมชาติในท้องทะเลนั้น

ข้าพเจ้าจึงจับเอาความรู้สึกและความประทับใจที่มีต่ออาชีพประมง ทั้งสภาพความเป็นอยู่และวัฒนธรรมของชาวประมงทางภาคใต้ มาสร้างสรรค์เป็นผลงานศิลปะที่แสดงจินตนาการส่วนตัว ภายใต้แนวคิดที่ได้รับอิทธิพลมาจากอาชีพประมง

อิทธิพลที่ได้รับแรงบันดาลใจจากวัตถุ และวัสดุที่เกี่ยวข้องกับอาชีพประมง

อาชีพประมงเป็นอาชีพที่อยู่คู่เมืองไทยมาช้านาน แน่นนอนว่าเครื่องมือเครื่องใช้ในการประกอบอาชีพประมง เช่น อวนแห รวมไปถึงอุปกรณ์ดักจับสัตว์น้ำอื่น ๆ รวมไปถึงพาหนะที่ใช้ใน

การประกอบอาชีพประมงที่สำคัญมาก คือเรือประมง ซึ่งเรือประมงนั้นมียู่อหลายหลายรูปแบบ ที่สามารถพบเห็นได้โดยทั่วไป เช่น เรือต่งเก และเรือที่มีลักษณะเด่นที่บ่งบอกถึงความเป็นภาคใต้อย่างเรือกอและ และอุปกรณ์ต่างๆที่ใช้ในการประกอบอาชีพประมงนั้นก็ให้ความรู้สึกละเอียดอ่อนที่มีความหมายแตกต่างกัน เช่น วัสดุอุปกรณ์อวน แห ที่ให้ความรู้สึกละเอียดอ่อน มีชีวิต ส่วนเรือที่ใช้นั้นสามารถบอกได้ถึงยานพาหนะหรือตัวขับเคลื่อนชีวิตสู่การประกอบอาชีพประมงให้ดำรงอยู่ต่อไป ทั้งยังบ่งบอกอารยธรรมถึงวัฒนธรรมและวิถีชาวบ้านได้เป็นอย่างดี

ข้าพเจ้าได้ศึกษาถึงลักษณะเด่นที่เป็นเอกลักษณ์เฉพาะตนอย่าง เรือ และวัสดุต่าง ๆ ที่สามารถถ่ายทอดอารมณ์ความรู้สึก ความประทับใจรวมถึงจินตนาการของข้าพเจ้าผ่านการแสดงออกงานสร้างสรรค์ชุด “จิตรกรรมก้ามละอรร่วมสมัย”

ภาพที่ 5 : ภาพวัสดุและอุปกรณ์ที่ใช้ในการประกอบอาชีพประมง 1

ที่มา : สุจิตรา พาหุการณ์

(ภาพถ่ายด้วยตนเองจากการลงพื้นที่ภาคสนาม)

ภาพที่ 6 : ภาพเรือประมง(เรือกอและ)

ที่มา : ปิ่น บุตรี. “เรือกอและ”บางนรา งามวิจิตรนาวาศิลปมรดกแผ่นดินลำค่า/ปิ่น บุตรี” [ออนไลน์].เข้าถึงได้จาก <http://www.bloggang.com/m/mainblog.php?id=karnoi&month=04-09-2014&group=76&blog=99> (วันที่ค้นหา 20 สิงหาคม 2563)

อิทธิพลที่ได้รับแรงบันดาลใจจากลวดลายเรือกอและ

การตกแต่งลวดลายจิตรกรรมบนเรือกอและ เป็นวัฒนธรรมทางศิลปะที่สำคัญอย่างหนึ่งที่สามารถสะท้อนให้เห็นถึงวัฒนธรรมของชาวไทยภาคใต้ที่ตั้งถิ่นฐานอยู่ใกล้แหล่งน้ำและทะเล ซึ่งส่วนใหญ่ มีอาชีพประมงเป็นหลัก เรือกอและจึงเป็นพาหนะทางน้ำที่เป็นของคู่กับชาวประมงในแถบนี้ สามารถใช้สอยในการทำประมงและการขนส่งสินค้าและนันทนาการต่างๆ เรือกอและมีความแตกต่างจากเรือประเภทอื่นโดยสิ้นเชิง โดยเฉพาะในด้านการตกแต่งลวดลายจิตรกรรมบนเรือ เรือกอและเปรียบดังศิลปกรรมที่มีคุณค่าชิ้นหนึ่งที่มีสีสันฉูดฉาดสะดุดตา มีลวดลายประติมากรรมที่มีความประณีต และละเอียดอ่อน “วัฒนธรรมการตกแต่งลวดลายจิตรกรรมบนเรือกอและ” [ออนไลน์] เข้าถึงได้จาก <https://archive.clib.psu.ac.th/online-exhibition/korlae/page7.ht> (วันที่ค้นหา 5 กรกฎาคม 2563)

เรือกอและถือเป็นพาหนะทางน้ำที่เป็นของดั้งเดิมของชาวประมงทางภาคใต้ ที่ใช้ในการประกอบอาชีพประมง และขนส่งสินค้าตลอดจนการคมนาคมต่าง ๆ เรือกอและมีความแตกต่างจากเรือประเภทอื่น ๆ โดยสิ้นเชิงทั้งด้านรูปทรงและการตกแต่งลวดลายจิตรกรรมบนลำเรือและหัวเรือซึ่งลักษณะเด่นของลวดลายคือจะมีสีสันฉูดฉาดสะดุดตา มองเห็นชัดเจนแม้อยู่ในระยะไกล มีลวดลายที่มีความประณีต อ่อนช้อยงดงาม การตกแต่งลายเรือกอและยังถือเป็นวัฒนธรรมทางศิลปะที่สำคัญอีกอย่างหนึ่งที่สะท้อนให้เห็นถึงวัฒนธรรมของชาวไทยภาคใต้ได้เป็นอย่างดี

ลวดลายบนเรือกอและเกิดจากฝีมือช่างชาวบ้านแถบริมฝั่ง หรือชาวประมงเองด้วย การเขียนลวดลายนั้นจะเขียนในช่วงมรสุม ซึ่งเป็นช่วงที่ชาวประมงจะหยุดการประกอบอาชีพประมง จึงใช้เวลานั่นเองให้เกิดประโยชน์ โดยการเขียนลวดลายบนเรือเพื่อเพิ่มความวิจิตรงดงามบนลำเรือที่ชาวประมงใช้เป็นตัวขับเคลื่อนในการประกอบอาชีพประมงเพื่อเลี้ยงชีพ ลวดลายบนเรือจะมีลวดลายต่าง ๆ เช่น ลายไทย กระหนก ลายอิสลาม ลายอินโด รูปหัวนก ลายดอกไม้ ลายดอกไม้ต่าง ๆ เป็นต้น

จากการศึกษาลวดลายบนเรือกอและทำให้ข้าพเจ้าประทับใจในฝีมือของช่างชาวบ้านทางภาคใต้เป็นอย่างมาก และลวดลายบนเรือก็ยังมีคุณค่าทางความงาม ที่สามารถบ่งบอกถึงวิถีชีวิตชาวประมงโดยมีเอกลักษณ์คือเรือกอและ ลวดลายบนเรือกอและที่บ่งบอกถึงความเป็นคนใต้ได้อย่างชัดเจน สิ่งเหล่านี้ล้วนเป็นแรงบันดาลใจให้ข้าพเจ้าสร้างสรรค์ผลงานศิลปะที่มีเค้าโครงเรื่องราวจากเรือกอและแบบดั้งเดิมของภาคใต้ ผสมผสานกับลวดลายในจินตนาการของข้าพเจ้า

ภาพที่ 7 : ภาพลวดลายบนเรือกอลและ

ที่มา : ต่วนรอฮานิง ต่วนจิ “วัฒนธรรมการตกแต่งลวดลาย” [ออนไลน์].เข้าถึงได้จาก
<http://tuanrohaning.blogspot.com> (วันที่ค้น 20 สิงหาคม 2563)

วิธีดำเนินการวิจัย/การสร้างสรรค

การสร้างสรรคผลงานวิจัยชุด “จิตรกรรมกำมะลอร่วมสมัย” ข้าพเจ้าได้นำเสนอเรื่องราวในแนวความคิดที่เกิดจากความประทับใจในอาชีพประมง รวมไปถึงวิถีชีวิตความเป็นอยู่ของชาวประมงทางภาคใต้ ที่มีความโดดเด่นเป็นเอกลักษณ์และเป็นวิถีที่อยู่คู่ภาคใต้มาช้านาน แรงบันดาลใจจากสิ่งต่าง ๆ เหล่านี้ส่งผลให้ข้าพเจ้าสร้างสรรค์ผลงานศิลปะ ผ่านรูปทรงของเรือและวัสดุอุปกรณ์ที่เกี่ยวข้องต่าง ๆ เช่น เรือกอลและ เรือตังแก เชือก อวน แห เป็นต้น ผสมผสานกับลวดลายเรือกอลและ และลวดลายไทยในเชิงอุดมคติ โดยอาศัยทัศนธาตุทางศิลปะ เช่น จุด เส้น ให้เกิดเป็นค่าน้ำหนักอ่อนแก่ มาเป็นสื่อในการสร้างสรรค์ผ่านกระบวนการเทคนิคลายรดน้ำ ลายกำมะลอ และจิตรกรรมเวียदनาม(LACQUER WORK) ซึ่งนำมาดัดแปลงจนเกิดเป็นเทคนิคเฉพาะตน เพื่อการสร้างสรรคผลงานศิลปะของข้าพเจ้า

ขั้นตอนและกระบวนการในการสร้างสรรค์นั้นถือเป็นปัจจัยสำคัญต่อผลงานศิลปะที่มีความสอดคล้องทั้งด้านแนวคิดและเทคนิคในการแสดงออก ดังนั้นในการสร้างสรรค์ผลงานศิลปะจึงจำเป็นต้องศึกษาค้นคว้าและรวบรวมข้อมูลต่าง ๆ และรู้จักการแก้ไขปัญหาต่าง ๆ ไปด้วยในเวลาเดียวกัน ข้าพเจ้าจึงกำหนดรูปแบบและกระบวนการสร้างสรรค์ผลงานศิลปะเป็นลำดับดังต่อไปนี้

วิธีการสร้างสรรค์ผลงาน

1. ขั้นตอนการศึกษาค้นคว้าหาข้อมูล ซึ่งข้อมูลที่ใช้ในการศึกษามี 2 ลักษณะ คือ

1.1 การศึกษาค้นคว้าข้อมูลภาคสนาม

ข้อมูลที่ได้จากการศึกษาด้วยตัวเองเกี่ยวกับวิถีของอาชีพประมง สภาพความเป็นอยู่ของชาวประมงและสภาพแวดล้อมในการทำประมง รวมไปถึงวิธีการในการประกอบอาชีพเพื่อซึมซับความรู้สึกต่ออาชีพประมงให้มากที่สุด แล้วนำมาเป็นแรงบันดาลใจและต่อยอดเป็นจินตนาการเพื่อสร้างสรรค์ต่อไป

ข้อมูลที่ได้จากการศึกษารูปทรง รูปร่างและลักษณะเด่นที่สำคัญของเรือ อวน แห รวมไปถึงอุปกรณ์ ๆ ต่าง ๆ ที่ใช้ในการประกอบอาชีพประมง

ข้อมูลที่ได้จากการไปดูวิธีการปฏิบัติการเขียนลายรดน้ำและลายกำมะลอจากช่างศิลปกรรมที่เป็นมืออาชีพทั้งจากกรมศิลปากร ช่างสิบหมู่ที่ศาลายา ได้เห็นความพิเศษและความน่าสนใจในเทคนิคลายรดน้ำและลายกำมะลอ

ข้อมูลที่ได้จากการทดลองปฏิบัติงานจิตรกรรมเวีดยานาม (LACQUER WORK) และได้ศึกษาวิธีการสร้างสรรค์ผลงานจิตรกรรมเวีดยานาม โดยศิลปินเวีดยานาม ณ ประเทศเวีดยานาม

การเก็บข้อมูลภาคสนาม เป็นการศึกษาและรวบรวมข้อมูลจากสถานที่จริงที่เคยได้ไปเห็นได้สัมผัสด้วยตัวเอง เกิดเป็นความทรงจำ ประกอบกับการถ่ายภาพเพื่อช่วยในการเก็บข้อมูลทางด้านรูปปลักษณ์ที่เป็นแรงบันดาลใจ และยังช่วยส่งเสริมให้เกิดจินตนาการในการสร้างสรรค์ผลงานที่มีความลึกซึ้ง และสามารถนำเสนอเรื่องราวได้อย่างชัดเจนยิ่งขึ้น

1.2 การศึกษาค้นคว้าข้อมูลเอกสาร

ศึกษาหาข้อมูลเกี่ยวกับอาชีพประมง วิถีชีวิตความเป็นอยู่ของชาวประมง โดยเฉพาะการประมงทางภาคใต้ เพื่อวิเคราะห์แล้วจับเอาประเด็นหลักสำคัญมาใช้ในการสร้างสรรค์ผลงาน

ศึกษาลักษณะเด่นของวัสดุ อุปกรณ์ต่าง ๆ ที่ใช้ในการประกอบอาชีพประมง

ศึกษาลักษณะและรูปแบบของลายเรือกอลและว่ามีที่มาอย่างไร แต่ละลวดลายสื่อความหมายอย่างไร เพื่อนำมาปรับประยุกต์ใช้กับลวดลายในจินตนาการส่วนตัวของข้าพเจ้า

ศึกษากระบวนการและเทคนิควิธีการของลายรดน้ำ ลายกำมะลอ และจิตรกรรมเวีดยานาม (LACQUER WORK) ด้วยวิธีการแบบโบราณ แล้วนำมาคลี่คลายดัดแปลงโดยการหาวัสดุบางอย่างมาทดแทน แต่ยังคงไว้ซึ่งกระบวนการแบบเดียวกันกับสมัยโบราณ เพื่อการแสดงออกถึงการเคารพในคุณค่าทางความงามประหนึ่งงานศิลปกรรมแบบดั้งเดิม

2. การวิเคราะห์ข้อมูล

การรวบรวมข้อมูลภาคเอกสารและข้อมูลภาคสนามมาวิเคราะห์ร่วมกันนั้น เพื่อให้เกิดความชัดเจนทั้งทางด้านรูปแบบและการแสดงออกที่ตรงกับเป้าหมายที่วางไว้ ช่วยให้การแสดงออกทางความรู้สึกส่วนตนเกิดความชัดเจนยิ่งขึ้น ซึ่งง่ายต่อการนำข้อมูลไปใช้ในการสร้างสรรค์และพัฒนาผลงานในขั้นต่อไป

3. การสร้างภาพร่าง

แน่นอนว่าขั้นตอนแรกของการเริ่มปฏิบัติการสร้างสรรค์ผลงานศิลปะหลังจากการรวบรวมข้อมูลต่าง ๆ ผ่านกระบวนการวิเคราะห์แล้วนั้น คือการสร้างภาพร่างเพื่อกำหนดโครงสร้างจากการวิเคราะห์ประมวลความคิด แล้วถ่ายทอดออกมาเป็นโครงสร้างรวมๆก่อน โดยการสร้างภาพลายเส้น เพื่อจัดองค์ประกอบหลัก จุดเด่นและจุดรองในงานพอสังเขป

ในการสร้างภาพร่างของข้าพเจ้านั้นจะสร้างภาพร่างหลาย ๆ รูปแบบ เพื่อค้นหาความลงตัวในชิ้นผลงานให้เหมาะสมที่สุด เพื่อง่ายต่อการนำไปสร้างสรรค์เป็นผลงานจริง ข้อดีของการประมวลผลจากการวิเคราะห์ข้อมูลด้วยการสร้างภาพร่างนั้นจะช่วยในการแก้ไขปัญหาดังต่าง ๆ ที่เกิดขึ้นก่อนการปฏิบัติงานจริงเพื่อให้เกิดข้อผิดพลาดน้อยที่สุด ข้าพเจ้าได้แบ่งการสร้างภาพร่างในการสร้างสรรค์ผลงานของข้าพเจ้าออกเป็น 2 ระยะดังนี้

การสร้างภาพร่าง ผ่านโปรแกรมคอมพิวเตอร์ (Adobe Photoshop) เพื่อทำการตัดต่อองค์ประกอบหลักและกำหนดจุดเด่นในผลงานให้ชัดเจนตรงตามจุดมุ่งหมายและจินตนาการของข้าพเจ้า

การลงรายละเอียดรวมๆ โดยนำภาพร่างจากโปรแกรมคอมพิวเตอร์ (Adobe Photoshop) ที่ถ่ายสำเนาเป็นเอกสารออกมาแล้ว

มาทำการเขียนระบายสีกำหนดพื้นที่ส่วนที่จะเป็นสีทอง และเป็นลายเปลือกหอย (LACQUER WORK) และตัดเส้นสร้างค่าน้ำหนักโดยรวมให้เกิดความสมบูรณ์ให้มากที่สุด เพื่อลดการเกิดปัญหาในการปฏิบัติการสร้างสรรค์ผลงานจริงต่อไป

4. วัสดุอุปกรณ์ในการสร้างสรรค์

4.1 เฟรมไม้กระดาน

4.2 สีโปสเตอร์สีเหลือง ใช้เขียนแทนหาดานหิน

4.3 กาวกระถิน ใช้ผสมกับสีโปสเตอร์

4.4 น้ำฝักสัปปะย ใช้ผสมกับสีโปสเตอร์

4.5 ดินสอพอง ใช้ล้างคราบมันบนพื้นผิว และใช้ทำลูกประคบ

4.6 สะพานรองมือในการเขียน

4.7 ทองคำเปลวแท้

4.8 ทองผงเจดสีต่างๆ

4.9 เปลือกหอย, ก้างปลา, กระจดองปู

4.10 Gloss medium ใช้เคลือบทองแต่ละชั้น หลังจากรดน้ำเสร็จ

4.11 ผ้าขาวบาง

4.12 สำลี

4.13 อีพ็อกซีเรซินแบบใส

4.14 อีพ็อกซีแซมพ์ (Epoxy)

4.15 สีอะคริลิก

4.16 สีน้ำมันทาบ้าน

4.17 สี flex ใช้แทนรักเซ็ด

4.18 ทุเค น้ำยาเคลือบเงา

ภาพที่ 8: ภาพวัสดุอุปกรณ์ที่ใช้ในการสร้างสรรค์

ที่มา : สุจิตรา พาหุการณ์

การสร้างสรรคผลงานจริง

ในการสร้างสรรคผลงานของข้าพเจ้าซึ่งมีการใช้กระบวนการทางเทคนิคโบราณ จะมีขั้นตอนการทำงานอย่างมีระบบ ผสมผสานกับการนำเทคนิคเฉพาะตน จึงจำเป็นต้องมีการวางแผนระบบขั้นตอนก่อนหลังให้ชัดเจน และต้องอาศัยความอดทน ความชำนาญในกระบวนการทางเทคนิคอย่างถ่องแท้ โดยการนำเสนอเรื่องราวและจินตนาการส่วนตนที่ต้องการแสดงออกเกี่ยวกับวิถีชีวิตของการประกอบอาชีพประมง อีกทั้งในการปฏิบัติการสร้างสรรคของข้าพเจ้า ยังพบปัญหาต่าง ๆ ที่ต้องแก้ไขอยู่ตลอดเวลาในระหว่างที่ปฏิบัติการสร้างสรรค เพื่อให้ผลงานเกิดพัฒนาการอย่างสมบูรณ์ตรงตามความรู้สึกและจินตนาการของข้าพเจ้าที่ต้องการแสดงออก

ในการสร้างสรรคผลงานของข้าพเจ้าต้องอาศัยทัศนธาตุในการแสดงออกดังนี้

1. เส้น (Line) ถือเป็นทัศนธาตุที่สำคัญที่สุด เป็นหัวใจหลักของงานทัศนศิลป์ทุกแขนงก็ว่าได้ และยังถือได้ว่าเส้นนั้นเป็นพื้นฐานของโครงสร้างของทุกสิ่ง เส้นสามารถแสดงอารมณ์ความรู้สึกได้ด้วยตัวของมันเองโดยการสร้างเส้นเป็นรูปทรงต่าง ๆ ขึ้น (ชูลุด นิยมเสมอ, 2351:18) จึงสรุปได้ว่าเส้นคือส่วนประกอบหลักของการแสดงออกทางทัศนศิลป์ของข้าพเจ้าที่นำเสนอผ่านเทคนิคลายรดน้ำ และลายกำมะลอของไทย

เส้น เป็นทัศนธาตุที่สำคัญเป็นอันดับหนึ่งในการสร้างสรรคผลงานของข้าพเจ้า ซึ่งการสร้างสรรคตั้งแต่ต้นจนจบจำเป็นต้องอาศัยเส้นเป็นตัวเดินเรื่อง การใช้เส้นที่มีลักษณะแตกต่างกันทั้งความหนา บาง สั้น ยาว ห่าง ก็ทำให้ภาพรวมของผลงานของข้าพเจ้าดูมีชีวิตชีวา และสร้างอารมณ์ความรู้สึกเคลื่อนไหวมากขึ้น

ในผลงานของข้าพเจ้ามีการใช้เส้นเน้นรูปทรงต่างๆให้เกิดความเด่นชัดอีกทั้งยังมีส่วนช่วยผลักระยะของรูปทรงส่วนรองให้เกิดความตื้นลึกและสร้างมิติในผลงาน ส่วนการใช้เส้นสร้างค่าน้ำหนักภายในผลงานเกิดจากการวาดลายเส้นที่ทับซ้อนกันเพื่อให้เกิดปริมาตร การใช้เส้นหนาจะใช้เฉพาะส่วนที่ต้องการผลักให้เห็นระยะใกล้ไกลอย่างชัดเจน รวมไปถึงส่วนที่ต้องการให้เป็นจุดเด่น เช่น โครงสร้างของรูปทรงเรือ ปลา และวัสดุเครื่องใช้ต่างๆ ส่วนการใช้เส้นที่เป็นจุดรองจะใช้กับรูปทรงประเภท เชือก อวน แห อันเป็นส่วนประกอบเพื่อให้ภาพรวมผลงานดูมีชีวิต มีการเคลื่อนไหวและให้ความรู้สึกอ่อนช้อยนุ่มนวล

2. สี (Colour) ถือเป็นสิ่งสำคัญในการสร้างสรรค์ผลงานศิลปะ แต่การสร้างสรรค์ผลงานของข้าพเจ้านั้น จะใช้สีดำเป็นพื้นหลัก มีการใช้สีแดงและสีน้ำเงินในบางส่วนเพื่อส่งเสริมให้ภาพรวมของผลงานดูมีบรรยากาศและเกิดความน่าสนใจ ไม่ที่บดบังด้วยสีดำเพียงอย่างเดียวดังลายรดน้ำแบบโบราณ สีที่ขาดไม่ได้ในการสร้างสรรค์ผลงานของข้าพเจ้าคือสีทอง ข้าพเจ้าจะใช้ทองหลากหลายชนิดและรูปแบบ สีที่ปรากฏในผลงานจึงมีค่าน้ำหนักสีที่ดูแตกต่างกันออกไป สิ่งเหล่านี้ช่วยส่งเสริมให้ผลงานดูมีมิติมีระยะและสร้างความรู้สึกเคลื่อนไหว ตลอดจนเพิ่มความน่าสนใจยิ่งขึ้นอีกด้วย

3. พื้นผิว (Texture) ผลงานของข้าพเจ้าได้แสดงออกด้วยการประกอบของทัศนธาตุต่าง ๆ ผ่านกระบวนการทางเทคนิคการเขียนลายรดน้ำแบบโบราณ นอกจากนี้ในผลงานข้าพเจ้ายังได้ใช้เทคนิคจิตรกรรมเวียตนาม (LACQUER WORK) เพื่อให้พื้นผิวมีความพิเศษและดูน่าสนใจยิ่งขึ้น และได้มีการดัดซึบสีเพื่อให้ภาพรวมของผลงานดูมีบรรยากาศ และมีความพิเศษมากกว่าการพื้นใช้สีดำเรียบ ๆ อย่างงานรดน้ำโบราณ แต่พื้นผิวโดยรวมในชิ้นงานยังคงคุณสมบัติอันพิเศษที่มีความเรียบ มั่นวาว

4. **พื้นที่ว่าง (Space)** พื้นที่ว่างในผลงานของข้าพเจ้านั้น เกิดจากการใช้เส้นในการแยกรูปร่างรูปทรง จนเกิดพื้นที่ว่างบางส่วนและบางจังหวะ เพื่อถ่ายทอดอารมณ์ให้ผลงานเกิดความรู้สึกเคลื่อนไหว ดุมีชีวิต ชักนำสายตาไปตามรูปทรงในทิศทางต่าง ๆ ตามที่ต้องการ และในพื้นที่ว่างบางส่วนข้าพเจ้าจะใช้เทคนิคจิตรกรรมเวียดนาม (LACQUER WORK) เพื่อส่งเสริมให้พื้นที่ว่างเกิดความโดดเด่นด้วยตัวของมันเอง และเพื่อเพิ่มความน่าสนใจในชิ้นผลงาน ทั้งยังส่งผลให้พื้นที่ว่างในผลงานดูมีความหมายแอบแฝงให้ได้คิดกันในหลาย ๆ ทางอีกด้วย

5. **รูปทรง (Form)** ในการสร้างสรรค์ผลงานของข้าพเจ้านั้น รูปทรงจะเกิดจากการใช้เส้นสร้างรูปทรงและพื้นที่ว่าง ซึ่งรูปทรงที่เกิดขึ้นนั้นล้วนมีความหมายและให้ความรู้สึกที่แตกต่างกันออกไป ส่งผลให้ผลงานเกิดความน่าสนใจและยังแฝงไปด้วยอารมณ์ ความรู้สึกที่เกิดจากจินตนาการของข้าพเจ้า

ขั้นตอนในการสร้างสรรค์ผลงาน

ข้าพเจ้าสร้างสรรค์ผลงานโดยใช้เทคนิคจิตรกรรมลายกำมะลอ ซึ่งเป็นการคลี่คลายมาจากงานลายรดน้ำแบบโบราณเป็นเทคนิคหลักในการสร้างสรรค์ นอกจากนี้ยังได้มีการปรับใช้วัสดุอุปกรณ์สมัยใหม่มาใช้แทนวัสดุโบราณที่หายากแล้วในปัจจุบัน เช่น ใช้สีโปสเตอร์ผสมกาวกระฉินแทนการเขียนด้วยน้ำยาหรรดาล การใช้สีเฟร็ก (Flex) แทนยางรักเซ็ด ใช้อีพ็อกซี (Epoxy) แทนยางรักสมุก และใช้ทองผง และทองวิทยาศาสตร์มาผสมผสานใช้กับทองคำเปลว เพื่อให้ผลงานเกิดค่าน้ำหนักด้วยสีทองที่ดูหลากหลายและมีความน่าสนใจยิ่งขึ้น เพื่อให้ตรงกับจินตนาการของข้าพเจ้า

ในการสร้างสรรค์ผลงานของข้าพเจ้าเริ่มต้นจากการศึกษาที่มาของแรงบันดาลใจ เกี่ยวกับแนวเรื่องที่ต้องการนำเสนอผ่านเทคนิคส่วนตัว แล้ว

วิเคราะห์ออกมาเป็นภาพลักษณะที่สะท้อนแนวคิดตามกระบวนการขั้นตอนในการสร้างสรรค์ ดังนี้

1. การสร้างภาพร่าง จากการที่ข้าพเจ้าได้ศึกษาข้อมูลทั้งทางด้านเทคนิควิธีการและเรื่องราวที่ต้องการนำเสนอจนมาสู่การวิเคราะห์ถึงความสำคัญของแนวคิดที่ส่งผลต่อความรู้สึกและจินตนาการ จึงนำมาสร้างภาพร่างโดยใช้โปรแกรมคอมพิวเตอร์ (Adobe Photoshop) แล้วจึงเขียนรายละเอียดเพื่อการค้นหาจังหวะของส่วนที่เป็นทอง หาจังหวะของรูปทรงพื้นที่ว่าง และทิศทางของกลุ่มรูปทรงต่างๆ ที่มีขนาดเล็กและขนาดใหญ่ตามความเหมาะสม เพื่อให้การสร้างสรรค์ผลงานมีความสมบูรณ์มากที่สุด

2. การเตรียมพื้น หลังจากการได้กำหนดแนวคิดเป็นภาพร่างต้นแบบแล้ว กระบวนการสร้างสรรค์ผลงานจริงจึงจะเริ่มต้นขึ้น ตั้งแต่ขั้นตอนการเตรียมพื้น โดยการนำเทคนิคจิตรกรรมเวียตนาม (LACQUER WORK) ซึ่งเป็นงานประดับเปลือกหอยลงบนพื้นอีพ็อกซี่ (Epoxy) แล้วขัดจนเรียบ จากนั้นจึงใช้สีอะคริลิก (Acrylic) ทาบาง ๆ เพื่อสร้างบรรยากาศภาพรวมภายในผลงานให้เกิดความน่าสนใจ จากนั้นจึงเคลือบด้วยอีพ็อกซี่เรซินแบบใสทำให้ผลงานมีความเงาวาว เหมาะแก่การเขียนงานสร้างสรรค์ในขั้นตอนต่อไป

3. การเตรียมแบบ เริ่มด้วยการขยายภาพร่างให้มีขนาดเท่าผลงานจริง เพื่อการเตรียมพร้อมที่จะเขียนภาพลงบนพื้นเฟรมที่เตรียมไว้ จากนั้นจึงเลือกส่วนที่จะทำการร่างภาพลงบนพื้นเฟรม เช่น โครงสร้างของรูปทรงเรือหรือรูปทรงปลา ที่ต้องการ แล้วทำการปูลายด้วยเข็มเพื่อใช้เป็นต้นแบบในการเขียนงานจริงแทนการร่างด้วยดินสอ

4. ขั้นตอนการเขียนสีโปสเตอร์ (น้ำยาหรดาล) สร้างรูปทรงต่าง ๆ โดยแยกค่าน้ำหนักสีด้วยเส้นที่มีขนาดต่างๆตามแบบที่วางไว้ จากนั้นจึงทำการถมช่องไฟ ในส่วนที่ไม่ต้องการให้เกิดลายหลังจากการปิดทอง

5. ขั้นตอนการเช็ดสี Flex (ยางรักเช็ด) นำผ้าขาวบาง มาแตะสี Flex และทำการเช็ดตามพื้นที่กำหนดไว้ แล้วถอนออกด้วยผ้าขาวบางอีกครั้ง จนผิวของพื้นงานมีความเหนียวเพียงเล็กน้อยเหมาะที่จะติดทองคำเปลวหรือผงทอง จากนั้นจึงทำการปิดทอง

6. การรดน้ำ หลังจากเสร็จสิ้นวิธีการเขียนและปิดทองแล้ว ขั้นตอนสุดท้ายที่ทำให้เกิดลวดลายจากการเขียนคือการรดน้ำ โดยการรดน้ำลงบนพื้นเฟรม แล้วใช้สำลีลูบเบา ๆ จนน้ำยาที่เขียนไว้หลุดออกจนหมดเหลือเพียงแต่ลวดลายที่ต้องการ

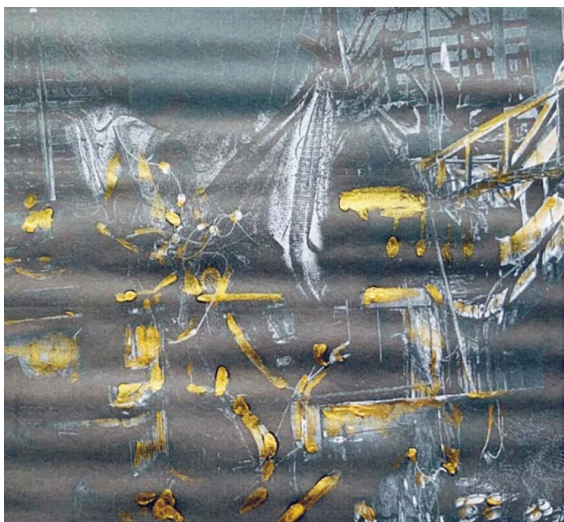
7. ขั้นตอนการเคลือบทองชั้นที่หนึ่งด้วย Gloss medium ใช้แปรงทา Gloss medium ให้ทั่วเฟรม เพื่อเป็นการรักษาหน้าทองไว้ไม่ให้หลุดลอกออก รอให้แห้ง พร้อมเขียนรายละเอียดในขั้นตอนต่อไป

8. การเขียนเส้นลายทอง เป็นการเขียนในรอบสุดท้ายเพื่อเก็บรายละเอียดในตัวงานโดยเฉพาะในบางส่วนของผลงานที่ไม่ต้องการผ่านกรรมวิธีการรดน้ำ เป็นการเขียนด้วยสี Flex จากนั้นรอให้แห้งพอประมาณ แล้วใช้ผงทองปิด และเส้นบางส่วนได้ใช้สีทองอคริลิกเขียนเพื่อเพิ่มค่าน้ำหนักในตัวผลงาน จากนั้นจึงเคลือบผลงานด้วยน้ำยาเคลือบเงา

จะเห็นได้ว่ากระบวนการสร้างสรรค์ผลงานวิจัยชุด “จิตรกรรมก้ามระร่วมสมัย” นั้นมีกระบวนการสร้างสรรค์ที่เป็นขั้นเป็นตอน ซึ่งแต่ละขั้นตอนล้วนต้องอาศัยความละเอียดอ่อนและใช้ความพยายามอดทนเป็นอย่างมาก รวมถึงต้องมีความเข้าใจและความชำนาญในกระบวนการทางเทคนิคอย่างชัดเจน จนส่งผลให้การแสดงออกมีความสอดคล้องเหมาะสมกับแนวความคิดและจินตนาการทางด้านเรื่องราวที่ต้องการถ่ายทอดออกมาในรูปแบบงานวิจัยชุดนี้

ภาพที่ 9 : ภาพร่าง(Sketch)ผลงานงานสร้างสรรค์ชิ้นที่ 1 ด้วยโปรแกรม Photoshop
ที่มา : สุจิตรา พาหุการณ์

ภาพที่ 10 : ภาพร่าง(Sketch)ผลงานงานสร้างสรรค์ชิ้นที่ 1 ท้องค้ประกอบส่วนที่จะเขียนลายรดน้ำ
ที่มา : สุจิตรา พาหุการณ์

ภาพที่ 11 : ภาพร่าง(Sketch)ผลงานงานสร้างสรรค์ชิ้นที่ 2 ด้วยโปรแกรม Photoshop
ที่มา : สุจิตรา พาหุการณ์

ภาพที่ 12: ภาพร่าง(Sketch)ผลงานงานสร้างสรรค์ชิ้นที่ 2 หอองค์ประกอบส่วนที่จะเขียนลายรดน้ำ
ที่มา : สุจิตรา พาหุการณ์

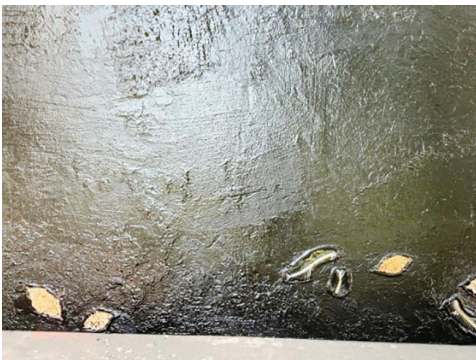

ภาพที่ 13 : ภาพแสดงขั้นตอนการร่างภาพลงบนพื้นไม้กระดาน

ที่มา : สุจิตรา พาหุการณ

ภาพที่ 14 : ภาพแสดงขั้นตอนการประดับเปลือกหอย ก้างปลา และกระดองปู ด้วยอีพ็อกซีแอมป์ (Epoxy) ที่ผสมด้วยสีน้ำมันทาบ้านสีดำ

ที่มา : สุจิตรา พาหุการณ

ภาพที่ 15 : ภาพแสดงขั้นตอนการถมเปลือกด้วยอีพ็อกซีแอมป์ (Epoxy) ที่ผสมด้วยสีน้ำมันทาบ้านสีดำ

ที่มา : สุจิตรา พาหุการณ

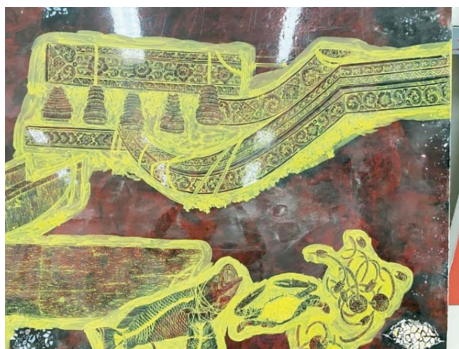
ภาพที่ 16 : ภาพแสดงลวดลายเปลือกหอยบน
พื้นเฟรมที่ขัดเรียบแล้ว
ที่มา : สุจิตรา พาหุการณ์

ภาพที่ 17 : ภาพแสดงขั้นตอนการลงสีแดง
ทำพื้นผิว และเคลือบเงาด้วยอีพ็อกซีเรซิน
แบบใส
ที่มา : สุจิตรา พาหุการณ์

ภาพที่ 18 : ภาพแสดงขั้นตอนการล้างคราบ
มันด้วยดินสอพองก่อนการเขียน
ที่มา : สุจิตรา พาหุการณ์

ภาพที่ 19 : ภาพแสดงลวดลายการเขียน การถมลาย

ที่มา : สุจิตรา พาหุการณ์

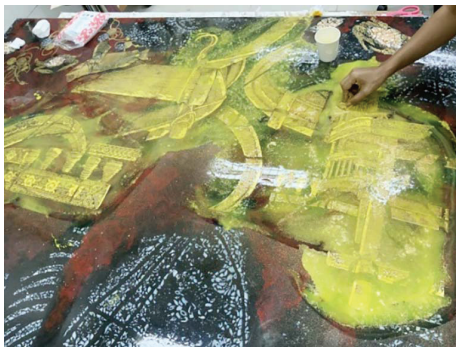
ภาพที่ 20 : ภาพแสดงขั้นตอนการเช็ดสี flex

ที่มา : สุจิตรา พาหุการณ์

ภาพที่ 21 : ภาพแสดงขั้นตอนการติดทอง การลงทองคำเปลวและผงทอง

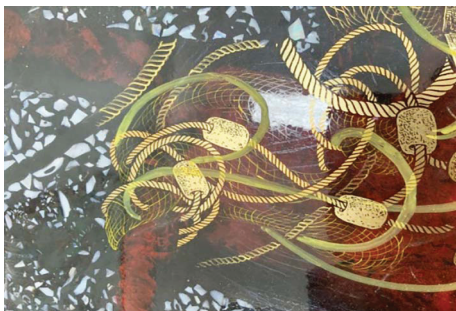
ที่มา : สุจิตรา พาหุการณ์

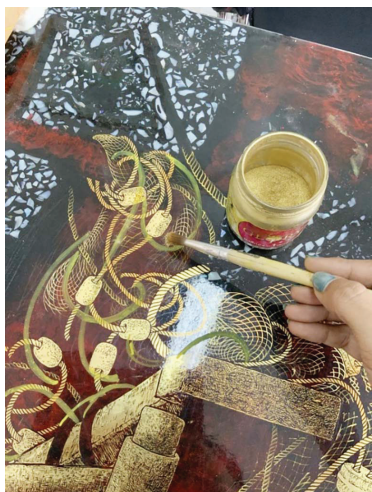
ภาพที่ 22: ภาพแสดงขั้นตอนการล้างน้ำเพื่อเอาน้ำยาหรรดาลอก
ที่มา : สุจิตรา พาหุการณ์

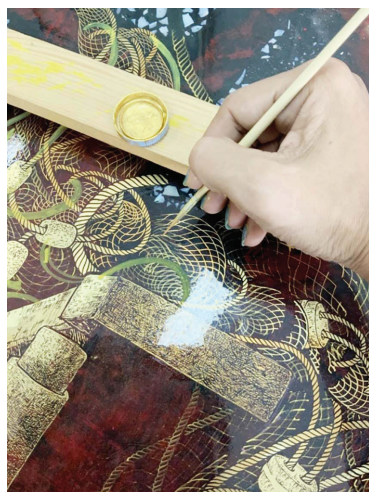
ภาพที่ 23 : ภาพผลงานหลังจากล้างน้ำยาหรรดาลอกแล้ว
ที่มา : สุจิตรา พาหุการณ์

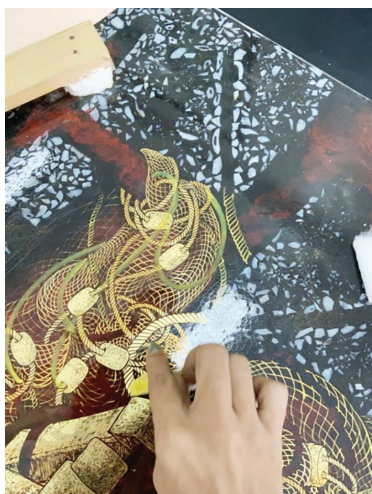
ภาพที่ 24 : ภาพขั้นตอนการเขียนเส้นด้วยสี flex
ที่มา : สุจิตรา พาหุการณ์

ภาพที่ 25 : ภาพขั้นตอนการลงทองหลังจาก
การเขียนด้วยสี flex
ที่มา : สุจิตรา พาหุการณ์

ภาพที่ 26 : ภาพขั้นตอนการเขียนเส้นทองด้วยสื่อ
คลีคสีทอง
ที่มา : สุจิตรา พาหุการณ์

ภาพที่ 27 : ภาพขั้นตอนการขีดลางน้ำยาทรดาล
ที่กั้นไว้ออก
ที่มา : สุจิตรา พาหุการณ์

ภาพที่ 28 : ภาพแสดงผลงานที่เสร็จสมบูรณ์
ที่มา : สุจิตรา พาหุการณ์

การวิเคราะห์ผลงานสร้างสรรค์

ผลงานสร้างสรรค์ชุด “จิตรกรรมกำมะลอร่วมสมัย” เป็นการผนวกความคิดทางเนื้อหาเรื่องราวและเทคนิควิธีการสร้างสรรค์ โดยดำเนินการสร้างสรรค์ตามแผนขั้นตอน เนื่องจากผลงาน ควบคู่ไปกับการแก้ไขปัญหาข้อบกพร่องต่าง ๆ ในระหว่างการปฏิบัติการสร้างสรรค์ ทั้งนี้ได้พบปัญหาทางด้านรูปแบบในการจัดองค์ประกอบที่ยังขาดความลงตัว และปัญหาทางกระบวนการด้านเทคนิค ซึ่งได้ดำเนินการปรับปรุงแก้ไขเพื่อให้เกิดผลงานที่มีความสมบูรณ์ และเป็นเอกภาพ โดยนำเสนอเรื่องราวเกี่ยวกับวิถีชีวิตของชาวประมง ด้วยเทคนิคลายรดน้ำ และลายกำมะลอ เพื่อถ่ายทอดอารมณ์ความรู้สึกที่มีต่ออาชีพประมง

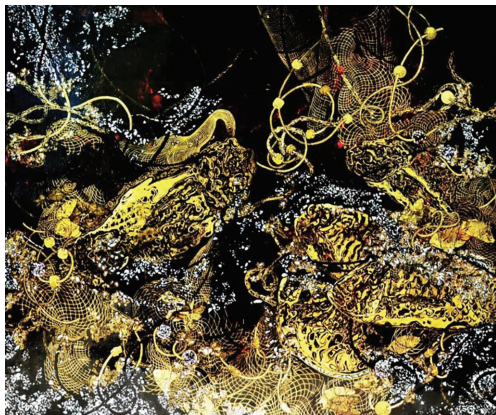
ผลงานสร้างสรรค์ชุดนี้ เป็นการผสมผสานเทคนิคลายรดน้ำและลายกำมะลอของงานช่างสิบหมู่ของไทยแต่โบราณกับการเขียนเส้นลายทอง เพื่อให้ผลงานดูมีชีวิต ดูมีความเคลื่อนไหวและสร้างความน่าสนใจยิ่งขึ้น ส่วนพื้นที่ว่างก็มีการใช้เทคนิคจิตรกรรมเวีดนาม(LACQUER WORK) โดยใช้เปลือกหอย ก้างปลา กระดองปู เป็นวัสดุหลักเพื่อส่งเสริมให้ผลงานดูมีบรรยากาศ อีกทั้งการนำย้งสื่อความหมายที่ลึกซึ้งถึงกลืนอายของทะเลที่ชาวประมงใช้ในการประกอบอาชีพอีกด้วย นอกจากนี้ยังมีการใช้สีต่าง ๆ เช่น สีแดง ผ่านเทคนิคดุดซับสีเพื่อเพิ่มบรรยากาศและเพิ่มความน่าสนใจในตัวผลงาน ซึ่งแนวทางในการสร้างสรรค์ของข้าพเจ้านั้นเป็นการแสดงความคิดและจินตนาการของแรงบันดาลใจ ที่มีต่ออาชีพประมง ข้าพเจ้าจึงได้เน้นความละเอียด และความเหมือนจริงของสิ่งที่มีอยู่ในความเป็นจริงที่ใช้ในการประกอบอาชีพประมง เช่น รูปทรงปลา รูปทรงของเรือต่าง ๆ ทั้งเรือกอลและที่มีลวดลาย

สีเส้นสวยงามอันเป็นเอกลักษณ์ที่บ่งบอกถึงความเป็นภาคใต้ได้เป็นอย่างดี และเรื่อตั้งเกซึ่งมีความเป็นเอกลักษณ์เฉพาะตน รูปทรงของปลาชนิดต่างๆก็มีการเขียนให้ดูเสมือนจริง รวมไปถึงเส้นเชือก อวน แห ก็เน้นความละเอียดของเส้นให้ดูอ่อนช้อยเคลื่อนไหว แต่เพิ่มจินตนาการผ่านการจัดองค์ประกอบให้มีความน่าสนใจมากกว่าการแสดงมุมมองที่เสมือนจริงตามธรรมชาติ

การสร้างสรรคผลงานของข้าพเจ้านั้นจะใช้เทคนิคลายรดน้ำเป็นหลัก แต่มีการปรับประยุกต์รูปแบบจากลายรดน้ำแบบโบราณที่ดูเป็นระนาบแบน ให้ดูมีน้ำหนักมิติเสมือนจริงยิ่งขึ้น นอกจากนี้องค์ประกอบหลักในการสร้างสรรค์ผลงานให้เกิดเอกภาพโดยการใช้ “เส้น” เป็นทัศนธาตุที่สำคัญในการสร้างค่าน้ำหนักภายในผลงาน ประกอบกับการใช้สีทองหลายชนิด หลากหลายเฉดสีและมีลักษณะคุณสมบัติที่แตกต่างกันออกไป ล้วนส่งเสริมให้ผลงานดูมีชีวิตชีวา มีความพิเศษและสร้างความน่าสนใจยิ่งขึ้น

ภาพที่ 29 : ภาพผลงานสร้างสรรค์ชิ้นที่ 1
ชื่อผลงาน เรียบง่าย
ขนาด 150 x 180 เซนติเมตร
เทคนิค ลายรดน้ำ, ลายกำมะลอ
ที่มา : สุจิตรา พาหุการณ์

ภาพที่ 30 : ภาพผลงานสร้างสรรค์ชิ้นที่ 2
ชื่อผลงาน ยัง คง อยู่
ขนาด 150 x 180 เซนติเมตร
เทคนิค ลายรดน้ำ,ลายก้ำมะลอ
ที่มา : สุจิตรา พาหุการณ์

สรุปผลการวิจัย /การสร้างสรรค์

จากการศึกษาค้นคว้าในการสร้างสรรค์ผลงานชุด “จิตรกรรม ก้ำมะลอร่วมสมัย” ของผู้สร้างสรรค์ เป็นการทำงาน โดยอาศัยความ บันดาลใจ ความประทับใจในรูปแบบและกระบวนการสร้างสรรค์ผลงาน เทคนิคลายรดน้ำและลายก้ำมะลอที่มีมาแต่โบราณ เกิดเป็นผลงานอันทรงคุณค่าซึ่งถือเป็นศิลปะประจำชาติที่เป็นฝีมือของบรมครูช่างไทยโบราณ และด้วยความวิจิตรงดงามนี้ มาทำการวิเคราะห์ เพื่อสร้างรูปแบบขึ้นใหม่ในการ นำเสนอ และมีเนื้อหาสอดคล้องกับการสร้างสรรค์

การสร้างสรรค์ผลงาน เป็นการคลี่คลายเทคนิคมาจากกระบวนการช่าง ทางศิลปกรรมไทยที่มีมาแต่โบราณประเภทลายรดน้ำและงานลายก้ำมะลอ ผสมผสานกับการสร้างพื้นผิวด้วยเทคนิคจิตรกรรมเวีดนาม (LACQUER WORK) มีการฝังเปลือกหอย ก้างปลา กระดองปู ชนิดต่าง ๆ และมีการใช้ เทคนิคดุดซับสีให้ปรากฏเป็นค่าน้ำหนักสีต่าง ๆ เพื่อให้ภาพรวมของผลงาน ออกมาดูน่าสนใจ ด้วยกระบวนการทางด้านเทคนิคนี้ มีจุดเด่นที่สำคัญคือการ เขียนเส้นลายหลากหลายขนาด รวมถึงการประสานเส้นหลากหลายรูปแบบ

ให้เกิดค่าน้ำหนักต่าง ๆ ด้วยเส้นที่ละเอียดอ่อนค่อย ๆ พริ้วไหว นำมาสู่การถ่ายทอดจากความคิด อารมณ์ และความรู้สึกตามจินตนาการส่วนตัว ด้วยเรื่องราวเกี่ยวกับวิถีชีวิตของชาวประมงทางภาคใต้

อภิปรายผล

การทำงานสร้างสรรค์ชุด “จิตรกรรมกำมะลอร่วมสมัย” มีการวางแผน และวิเคราะห์การสร้างสรรค์อย่างเป็นขั้นตอน ซึ่งได้รับอิทธิพลทางแนวความคิดเกี่ยวกับวิถีชีวิตชาวประมงทางภาคใต้ของไทย นำเสนอผ่านเทคนิควิธีการสร้างสรรค์ ในรูปแบบเฉพาะตน ที่มีการปรับประยุกต์มาจากเทคนิคไทยโบราณ อย่างเทคนิคลายรดน้ำ และลายกำมะลอ โดยมีแรงบันดาลใจมาจากผลงานของนาย สิริโรจน์ พวงบุบผา ที่ได้ใช้เทคนิคลายทองคือการผสมผสานระหว่างงานลายรดน้ำและลายกำมะลอได้อย่างลงตัวและมีความน่าสนใจ มาผสมผสานกับเทคนิค จิตรกรรมรักสีเวียตนาม (LACQUER WORK) ซึ่งมีเทคนิควิธีการทำไม่ต่างจากการเขียนภาพจิตรกรรมผ้าไหม คือ ใช้เวลานานมาก เริ่มจากการเตรียมพื้นรักบนแผ่นไม้ จากนั้นก็ร่างภาพ สร้าง Layer โดยการลงสีไปทีละชั้น ๆ ปิดแผ่นเงินเปลว และการทำเทคนิค “เปลือกไข่” แต่ในการสร้างสรรค์ของข้าพเจ้านั้น ได้ปรับเปลี่ยนจากเปลือกไข่ มาเป็นเปลือกหอยนา ๆ ชนิด รวมถึงก้างปลาและกระดอง ด้วยคุณสมบัติของเปลือกหอยที่มีความเงาแวววาว และสามารถสะท้อนแสงสีที่เป็นเอกลักษณ์มาใช้ในการสร้างสรรค์ เพื่อสื่อถึงกลิ่นอายของอาชีพประมงและยังเพิ่มความน่าสนใจในชิ้นผลงานของข้าพเจ้าให้มากยิ่งขึ้น

ข้าพเจ้าทำงานสร้างสรรค์ บนรากฐานของงานศิลปกรรมไทยโบราณ โดยเฉพาะงานจิตรกรรมลายรดน้ำและลายกำมะลอ นั้น เป็นงานช่างชั้นสูง และเปรียบเสมือนศิลปกรรมประจำชาติของไทยที่กำลังจะสูญหายไปตาม

กาลเวลา อาจด้วยเหตุที่กรรมวิธีกระบวนการในการสร้างสรรค์มีความซับซ้อน และวัสดุที่ทำได้ ยากแล้วในปัจจุบัน ข้าพเจ้าจึงคิดค้นเพื่อสร้างผลงาน โดยนำ เทคนิคกระบวนการสร้างสรรค์ศิลปะลายรดน้ำและลายก้ำมะลอแบบโบราณ มาคลี่คลาย ดัดแปลงวิธีการ และปรับเปลี่ยนวัสดุในการสร้างสรรค์ผลงาน ผสมผสานกับความสนใจในเทคนิคอื่นร่วมด้วย เพื่อแสดงออกถึงทัศนคติส่วนตัวผ่านเรื่องราวในวิถีชีวิตของชาวประมง และเพื่อเป็นการสืบทอดเทคนิคที่สำคัญบางประการของช่างไทยโบราณให้คงอยู่จนถึงปัจจุบันสืบและสืบทอดไปในอนาคต

ในฐานะที่ข้าพเจ้าเป็นนักวิชาการสายผู้สอนทางด้านศิลปะ จึงได้ศึกษาค้นคว้า ทดลองปฏิบัติการสร้างสรรค์พัฒนาต่อเนื่องอย่างไม่หยุดนิ่ง ทำให้เกิดการขับเคลื่อนของแนวความคิด ตลอดจนการคิดค้นพัฒนาเทคนิค วิธีการทำงาน และการสร้างสรรค์ผลงานศิลปะอย่างต่อเนื่อง อีกทั้งยังสามารถนำผลจากการพัฒนานั้นไปเกื้อหนุนในการเรียนการสอน ทำให้นักศึกษาได้เกิดประโยชน์และมีแรงกระตุ้น จากการได้เห็นถึงการเดินทางการพัฒนางานสร้างสรรค์ และการเผยแพร่ผลงานในวงการศิลปะต่อไป

เอกสารอ้างอิง

จิรพันธ์ สมประสงค์. **เทคนิคการสร้างสรรค์ศิลปะลายรดน้ำ(ยุคใหม่)**.

กรุงเทพฯ : โอเดียนสโตร์, 2544.

คณะกรรมการฝ่ายประมวลเอกสารและจดหมายเหตุในคณะกรรมการอำนวยการ

การจัดงานฉลองสิริราชสมบัติครบ ๖๐ ปี. **ชาตกพุทธประวัติจากตู้**

ลายรดน้ำ. กรุงเทพฯ : กรู๊ตศิลป์การพิมพ์, 2549

ชลุต นิยมเสมอ. **องค์ประกอบศิลปะ**. กรุงเทพฯ : ไทยวัฒนาพานิช, 2531

สนั่น รัตนะ. ศิลปะลายรดน้ำ. กรุงเทพฯ : สิปประภา, 2545

สุจิตรา พาหุการณ. ศิลปะลายรดน้ำโบราณสู่ผลงานจิตรกรรมไทยร่วมสมัย :

กรณีศึกษาวิเคราะห์ สร้างสรรค์จากผลงานจิตรกรรมลายรดน้ำรูปแบบ
ร่วมสมัยไทย. วารสารศิลปกรรมศาสตร์ วิชาการ วิจัย และงานสร้างสรรค์
มหาวิทยาลัยเทคโนโลยีราชมงคลธัญบุรี.6,2 (ก.ค.-ธ.ค.), 2562

ตัวนรอนานิง ตัวนจิ. วัฒนธรรมการตกแต่งลวดลาย. เข้าถึงเมื่อ 20 สิงหาคม

2563. แหล่งที่มา :<http://tuanrohaning.blogspot.com>

ปิ่น บุตรี. “เรือกอและ”บางนรา งามวิจิตรนาวาศิลป์มรดกแผ่นดินล้ำค่า/

ปิ่น บุตรี. เข้าถึงเมื่อ 20 สิงหาคม 2563. แหล่งที่มา : <http://www.bloggang.com/m/mainblog.php?id=karnoi&month=04-09-2014&group=76&gblog=99>

Earies Pop. วรรณกรรมท้องถิ่น 4 ภาค. เข้าถึงเมื่อ 21 สิงหาคม 2563.

แหล่งที่มา: <http://wannakram4.blogspot.com/>

Harupiji Pee. การประมง อาชีพประมง. เข้าถึงเมื่อ 5 กรกฎาคม 2563.

แหล่งที่มา : <http://www.farmthailand.com/203#>

OKnation. รัก...“กำมะลอ”ของไม่จริง สิ่งไม่แท้. เข้าถึงเมื่อ 5 กรกฎาคม 2563.

แหล่งที่มา :<http://oknation.nationtv.tv/blog/phaen/2007/08/28/entry-2> Vietnamese Lacquer Panting: Between

Materiality and History. เข้าถึงเมื่อ 3 กรกฎาคม 2563. แหล่งที่มา

: <https://images.app.goo.gl/hyx9HLLR17ontefa6>

วัฒนธรรมการตกแต่งลวดลายจิตรกรรมบนเรือกอและ. เข้าถึงเมื่อ 5 กรกฎาคม

2563. แหล่งที่มา : <https://archive.clib.psu.ac.th/online-exhibition/korlae/page7.ht>